

Obr. 9. Praha 5-Smíchov, čp. 86, Janáčkovo nábřeží 7, Pecháčkova 2, Ladislav Čapek, sochař Josef Drahoňovský, 1909 (foto P. Havlík, 2012).

Obr. 10. Praha 10-Vršovice, čp. 582, Finská 1, Kodaňská 39, stavitel František Temín, 1910 (foto P. Havlík, 2012).

Obr. 11. Praha 5-Smíchov, smíchovská tržnice, čp. 83, náměstí 14. října 15, Preslova 8, Matoušova 3, Alois Čenský, 1905–1908 (foto P. Havlík, 2012).

Alois Čenský (1868–1954)

Studoval architekturu na Vysokém učení technickém, byl učitelem na smíchovské průmyslové škole, později profesorem techniky. Dále byl dlouholetým redaktorem Architektonického obzoru a předsedou Skupiny architektů při spolku československých inženýrů. Roku 1895 navrhoval některé pavilony na Národopisné výstavě československé, s Karlem Hugem Kepkou v roce 1896–1897 malostranskou sokolovnu⁵⁵ a 1898 se zúčastnil soutěže na Měšťanskou besedu v Plzni. Roku 1900 vytvořil tři návrhy na okresní soud na Arbesově náměstí 4⁵⁶ (sine 1900a) a soutěžní návrh na smíchovský okresní dům. Roku 1903 vypracoval návrh vinohradského divadla (realizace 1905–1907). Roku 1905 stavěl dvojdom na nároží Šaldova a Sokolovské,⁵⁷ Národní dům⁵⁸ a smíchovskou tržnici na náměstí 14. října (obr. 11).⁵⁹ Pro období kolem roku 1905 je pro něho charakteristický spíše geometrický konzolový motiv: málo vyložená, až zploštělá konzola, nebo

konzola, v jejímž středu je kulový vrchlík (soustředné kroužky v kladí). Vyskytuje se i motiv triglyfu se sníženou střední částí, někde s kroužky. Asi posledními realizovanými stavbami signovanými Aloisem Čenským jsou Myslíkův a Kohoutův dům Na Baště sv. Tomáše.⁶⁰ Ještě roku 1914 se s Františkem Roithem zúčastnil soutěže na divadlo v Brně, v období 1912–1925 se zabýval rekonstrukcí bývalého cisterciáckého konventu na Zbraslavi na Praze 5 a též zámku v Komořanech. Roku 1927 získal druhé místo v soutěži na přemostění nulselského údolí.

Jeho tehdejšímu secesnímu stylu odpovídají „wagnerovské“ domy Na Bělidle⁶¹ a Štefánikova 50 a 52 (obr. 12),⁶² dále pak stavby podepsané Karlem Horákem: Španělská 8,⁶³ Polská 10,⁶⁴ Římská 33,⁶⁵ Anny

Letenské 3.⁶⁶ Emil Pištěk vystavěl roku 1901 dům obdobného charakteru v Mánesově 47⁶⁷ a roku 1905 v Třebízského 3.⁶⁸ Dalšími stavbami přicházejícími v úvahu pro jeho autorství jsou Kořenského 11,⁶⁹ Zborovská 30⁷⁰ a Zenklova 27.⁷¹ U všech právě uvedených nájemních domů není

55 Čp. 609, U Lanové dráhy 3, čp. Praha 1-Malá Strana.

56 Čp. 70, Arbesovo náměstí 4, Praha 5-Smíchov.

57 Čp. 466, Šaldova 34; čp. 467, Sokolovská 114, Praha 8-Karlín.

58 Čp. 82, náměstí 14. října 16, Matoušova 1, Zborovská 7, Praha 5-Smíchov, 1906–1908.

59 Čp. 83, náměstí 14. října 15, Preslova 8, Matoušova 3, Praha 5-Smíchov, 1905–1908.

60 Čp. 225 Na Baště sv. Tomáše 1, Gogolova 2; čp. 232, Na Baště sv. Tomáše 3 Praha 1-Hradčany, 1910–1911.

61 Čp. 999 Na Bělidle 11; čp. 998, Na Bělidle 13; čp. 997, Na Bělidle 15, Praha 5-Smíchov, stavitel Antonín Šimek, 1899.

62 Čp. 78, 77, Štefánikova 50, 52, Praha 5-Smíchov, 1900.

63 Čp. 1155, Španělská 8, Mánesova 1, Praha 2-Vinohrady, 1902.

64 Čp. 1184, Polská 10, Blanická 34, Praha 2-Vinohrady, 1902.

65 Čp. 1222, Římská 33, Praha 2-Vinohrady, 1902–1903.

66 Čp. 1197, Anny Letenské 3, Praha 2-Vinohrady, 1902.

67 Čp. 1133, Mánesova 47, Budečská 43, Praha 2-Vinohrady.

68 Čp. 1372, Třebízského 3, Praha 2-Vinohrady.

69 Čp. 1038, Kořenského 11, Praha 5-Smíchov, asi 1902.

70 Čp. 1074, Zborovská 30, Pavla Švandy ze Semčic 5, Praha 5-Smíchov, stavěla firma Anton Möse, 1902–1903.

71 Čp. 576, Zenklova 27, Praha 8-Libeň, stavitel Alois Vavrouš, 1903.

Adolf Foehr (1880 Norimberk – ?)

Studoval na Uměleckoprůmyslové škole u Friedricha Ohmanna, dále tamtéž u Jana Kotěry, poté působil v Curychu. Mezi prvními pražskými pracemi se uvádí adaptace pro německou banku Politických vězňů 16,¹⁶⁹ kterou provedla firma Pohl a Kutsche v roce 1909 (obr. 26 a, b). Z roku 1910–1911 pochází málo výrazná vila Na Zátorce 10.¹⁷⁰ K nejvýznamnějším stavbám architekta, který si vytvořil osobitý styl geometrické secese, patří administrativní budova Pražské strojírny a. s. v Křížové 25.¹⁷¹ Roku 1912 navrhoval při starším evangelickém hřbitově u Vinohradské třídy východně od Hagiboru obřadní místnost (kapli). Bratři Neugebauerové signovali plány dvou domů v Heřmanově 8 a 10,¹⁷² u nichž je potvrzeno, že pocházejí z Foehrova atelieru.¹⁷³ Rozsáhlý komplex budov penzijního spolku mezi Krakovskou 9 a Ve Smečkách 24 je z roku 1914–1915 a inklinuje k neoklasicismu.¹⁷⁴ I po válce pokračuje Foehr v projektování řady činžovních domů i veřejných budov: např. Voršilská 14¹⁷⁵ Vodičkova 18,¹⁷⁶ Havířská 4¹⁷⁷ nebo mnohé činžovní domy v oblasti Buben, ale nikde se nedopracuje k funkcionalistickému řešení. Často preferuje profilované průběžné římsy a další tradiční zdobné prvky – nefunkční konzoly, zaoblené oplechování arkýřů, kuželky v zábradlích, půlkruhové oblouky, vertikální okna, ale také obklad travertinem a kvalitní zpracování detailů.

Na nároží Kaprovy a Žatecké¹⁷⁸ vyrostly roku 1906–1907 dva honosné asanační činžovní domy se sochařskou výzdobou, jejichž plány signovali bratři Neugebauerové i Pohl und Kutsche (sine 1909, 11; SCHRÖLL 1911, tab. 40).¹⁷⁹ Vzhledem ke stylu geometrického ornamentu nelze vyloučit Foehrův podíl na těchto fasádách. Dvě továrny Drtinova 8, 10¹⁸⁰ a Bieblova 2¹⁸¹ jsou stylově velmi blízké Foehrovu pojetí, obdobně jako činžovní dům Štefánikova 45¹⁸² postavený firmou Anton Möse roku 1910. Ani v těchto případech není na základě analogií jako architekt vyloučen Adolf Foehr. V Opletalově 3 (obr. 27 a, b)¹⁸³ proběhla roku 1911 přestavba budovy pro Národní listy, jejíž plány podepsali Václav Havel a Josef Čámský. V Opletalově 23¹⁸⁴ provedla firma Pohl a Kutsche roku 1912 adaptaci jiné administrativní budovy. Bývalá vršovická (Česká akciová) mlékárna Laktos v Nuselské 53¹⁸⁵ má vstupní křídlo s typickým mansardovým zastřešením jako u Pražské strojírny. Další adaptované fasády z téhož období se nacházejí v Opletalově ulici.¹⁸⁶

Obr. 26. Praha 1-Nové Město, čp. 916, Politických vězňů 16, Opletalova 11, Adolf Foehr, adaptace pro banku, 1909 **A)** Původní plán (uloženo archiv MČ Praha 1). **B)** Současný stav (foto P. Havlík, 2012).

169 Čp. 916, Politických vězňů 16, Opletalova 11, Praha 1-Nové Město.

170 Čp. 339, Na Zátorce 10, Suchardova 4, U Vorlíků 11, Praha 6-Bubeneč, firma Anton Möse.

171 Čp. 1292, Křížová 25, Praha 5-Smíchov, Úřad důchodového zabezpečení, 1911–1912.

172 Čp. 1088, Heřmanova 8, Řezáčovo náměstí 4; čp. 1087, Heřmanova 10, Janovského 16, Praha 7-Holešovice, 1912.

173 Autorství plyne z vlastní dokumentace architekta Foehra: v jednom z jeho katalogů (z roku 1925, prezentujícím spíše obligátní šed' produkce 20. let) jsou publikovány i tyto domy u Řezáčova náměstí.

174 Mezi čp. 593, Krakovská 19 a čp. 2091, Ve Smečkách 24, Praha 1-Nové Město, stavitel Josef Svoboda.

175 Čp. 138, Dunaj, Voršilská 14, Národní 10, Praha 1-Nové Město, s Osvaldem Polívkou, 1927–1930.

176 Čp. 681, Vodičkova 18, Praha 1-Nové Město, 1928–1930.

177 Čp. 397, Havířská 4, Praha 1-Staré Město, 1930–1932.

178 Čp. 15, Kaprova 11; čp. 16, Žatecká 8, Kaprova 9, Praha 1-Josefov.

179 Sochař Richard Luksch.

180 Čp. 557, Drtinova 8, 10, Praha 5-Smíchov, 1908–1910.

181 Čp. 180, Bieblova 2, Radlická 50, Praha 5-Smíchov, asi 1908.

182 Čp. 270, Štefánikova 45, Praha 5-Smíchov.

183 Čp. 920, Opletalova 3, Praha 1-Nové Město.

184 Čp. 1418, Opletalova 23, Praha 1-Nové Město.

185 Čp. 1419, Nuselská 53, V Horkách 10, Praha 2-Nusle, asi 1912.

186 Čp. 1417, Opletalova 25; čp. 1284, Opletalova 37, Praha 1-Nové Město.